

Generalni direktorat za bilateralne poslove

Br:

23. februar 2024.

IZVJEŠTAJ

o posjeti ministra vanjskih poslova Crne Gore dr Filipa Ivanovića Republici Italiji, 5-6. februara 2024.

Ministar vanjskih poslova Crne Gore, **dr Filip Ivanović**, na poziv italijanskog homologa, boravio je u prvoj zvaničnoj posjeti Rimu, 5-6. februara, tokom koje se sreo sa predsjednikom Predstavničkog doma, **Lorencom Fontanom** (*Lorenzo Fontana*), potpredsjednikom Vlade i ministrom vanjskih poslova, **Antonijom Tajanijem** (*Antonio Tajani*), kao i sa predsjednicom Odbora za vanjske poslove i odbranu u Senatu, **Stefanijom Kraksi** (*Stefania Craxi*). Ministar Ivanović je prisustvovao i sastanku Grupe „Prijatelji Zapadnog Balkana“ koji je održan 5. februara. Tokom poijete.mvp Ivanovića Rimu, ppv i.mvp Tajani je bio domaćin radnog ručka, kojem su, pored šefova diplomatije, **prisustvovali ministri unutrašnjih poslova i pravde Italije i Crne Gore**¹.

Na ministarskom sastanku **Grupe „Prijatelji Zapadnog Balkana“**², čiji domaćin je bio ppv i.mvp Italije **Antonio Tajani**, se razgovaralo o predstojećim zadacima u 2024. godini koji se odnose na integraciju regiona Zapadnog Balkana u Evropsku uniju. Takođe, bilo je riječi o jačanju koordinisanog pristupa nad prioritnim pitanjima, kojim povodom su organizovane dvije sesije: 1. *Zajednički rad na ubrzanju procesa evropskih integracija zemalja Zapadnog Balkana* i 2. *Rast i integracija: doprinos privatnog sektora*.

Sastanku su, izuzev ppv i.mvp Italije, **Antonija Tajanija**, prisustvovali ministar Grčke - **Georgios Gerapetritis**, Austrije - **Aleksandar Šalenberg**, Hrvatske - **Gordan Grlić-Radman**, Češke - **Jan Lipavski** Slovačke - **Juraj Blunar** i državni sekretar Slovenije - **Marko Štucin**. U ime EU, a umjesto komesara O. Varheljija, na sastanku je učestvovala direktorka za ZB u DG NEAR, **Valentina Superti**.

Italijanski šef diplomatije, **Antonio Tajani**, jasno je ukazao da je predviđeni datum narednog proširenja - 2030. godina, prilično daleko, te iznio uvjerenje da Italija želi da ubrza ovaj proces za zemlje Zapadnog Balkana. Uz obrazlaganje unutrašnjih prilika u samom regionu, naglasio je da je potrebno uložiti više truda u dijalog na relaciji Beograd-Priština, te da se od bh. vlasti očekuje konačno postizanje unutrašnje političke stabilnosti. Dodao da su to bile i poruke sa sastanka Savjeta ministara EU koji je održan

¹ Danilo Šaranović, Mateo Pjenedosi (Matteo Piantedosi), Andrej Milović, Carlo Nordio.

² Ministri vanjskih poslova ZB i.mvp Italije, Grčke, Austrije, Slovenije, Hrvatske, Češke, Slovačke i EU. Grupa je formirana u junu 2023.

u Briselu decembra prošle godine, te da je postizanje konkretnih rezultata ono što briselska administracija očekuje. Takođe, ukazao na važnost početka primjene vizne liberalizacije za Kosovo, u januaru 2024. godine. Kao pozitivan primjer **podvukao je postignute rezultate nove Vlade u Crnoj Gori**, te na toj liniji i istakao nedavno održanu Međuvladinu konferenciju CG i EU, koja je organizovana krajem januara ove godine. Na kraju, dodao je da vid pristupanja EU u kontekstu „**postepene i ubrzane integracije**“ regiona može napraviti razliku.

Ministar vanjskih poslova Crne Gore **dr Filip Ivanović**, kazao je da je grupa „Prijatelji Zapadnog Balkana“ format od izuzetnog značaja za zemlje kandidate i evropsku budućnost regiona. Dodao je da je u aktuelnom trenutku proširenja, ključno imati prijatelje i podržavaoce unutar Evropske unije. Posebno je važno što je u pitanju grupa zemalja koja poznaje i razumije region ZB, te u je u tom kontekstu istakao zahvalnost za podršku koju nam, i kroz ovaj format, pružaju. Takođe, naglasio je da je politika proširenja dodatno u fokusu zbog dramatičnih promjena u evropskom bezbjednosnom pejzažu, ocijenivši da taj kontekst predstavlja priliku za sve zemlje kandidate, koju treba iskoristiti po principu napredovanja prema individualnim zaslugama. Kada je riječ o Crnoj Gori, podvukao je da taj proces ne doživljavamo kao takmičenje, već kao realnu šansu za sve. Podsjetio je na nedavna imenovanja u pravosuđu, istučući da smo na taj način ispunili očekivanja, posebno kada je riječ o realizaciji obaveza koje proilaze iz pregovaračkih poglavlja 23 i 24. Podvukao je takođe, da se nalazimo na raskršću u pregovorima, te da se kao predvodnik u pregovaračkom procesu zalažemo za individualno vrednovanje rezultata, uvjereni da je napredak jedne zemlje dobra vijest za sve ostale. Ujedno, istakao je uvjerenje da rezultati govore i da Crna Gora djelima potvrđuje svoju odlučnost da reforme na evropskom putu sprovodi dosljedno i posvećeno, sa ciljem da što prije okončamo pregovarački proces. Ocijenio je da je politika proširenja jedna od najuspješnijih politika EU i da proces reforme Evropske unije može i treba da se odvija paralelno sa proširenjem EU.

Šefovi diplomatije Albanije, BiH, Kosova, Sjeverne Makedonije i Srbije su se u izlaganjima osvrnuli na ispunjavanje evropske agende u svojim zemljama, kao i na geopolitička kretanja.

Prisutni ministri vanjskih poslova zemalja Evropske unije³ jednoglasno su istakli podršku što bržem i uspješnijem procesu integracija zemalja ZB u EU. Podvukli su da je krajnje vrijeme govoriti o budućnosti, a ne vraćati se prošlosti. Saglasili su se da su očekivanja zemalja članica najveća kada je riječ o reformama koje su sastavni dio najtežih i najizazovnijih pregovaračkih poglavlja, 23 i 24. Ministar Austrije, **A. Šalenberg**, uz najavu da **će sastanak ovog formata u okviru Grupe biti održan u junu u Beču**, iznio je očekivanja od predstojećeg Savjeta EU u vezi pregovora s BiH, dodajući da bi pozitivan iskorak bio i postepena integracija. Hrvatski ministar, **Grić-Radman**, istakao je važnost organizovanja što češćih susreta ovog formata, kako bi se

³ Austrija (Aleksandar Šalenberg), Italija (Antonio Tajani), Slovenija (državni sekretar, Marko Štucin), Češka (Jan Lipavský), Slovačka (Juraj Blunar), Grčka (Georgios Gerapetritis).

ovaj politički dijalog redovno održavao. Hrvatski šef diplomatije je naglasio da je pitanje stabilnosti i sigurnosti na Zapadnom Balkanu od temeljnog interesa za Hrvatsku, ali i cijelu EU. On je, takođe, upozorio da je „*trenutni geopolitički kontekst dodatno istakao tu tezu i svima u EU je postalo jasno da se ne možemo dopustiti dalje zanemarivanje ove regije, gdje još uvijek postoji čitav niz neriješenih pitanja koja se svakog trenutka mogu izroditi*“. Državni sekretar u mvp Slovenije, **M. Štucin**, ukazao je na nedostatke procesa pregovora, istakavši da bi bilo korisno razmisliti o reviziji hronologije procesa proširenja, uz komentar da se greške koje su napravljene u prošlosti ne bi smjele ponoviti.

U zaključnom dijelu, prisutnima se obratila **Valentina Superti**, direktorka za ZB u DG NEAR, koja je kao **pozitivan primjer u dijelu ubrzanja pregovora navela nedavno održanu Međuvladinu konferenciju između Crne Gore i Brisela**, a koja je rezultat napretka koji je postignut u procesu integracije. Istakla je, takođe, da su očekivanja Brisela od zemalja ZB da uspješno sprovedu i implementiraju neophodne reforme na unutrašnjem planu, kao i da postignu rezultate u ključnim pregovaračkim poglavljima. Na toj liniji, podvukla važnost **donošnja novog Plana rasta**, dodajući da će se kroz strateški planirane projekte, u oblastima gdje je situacija posebno izazovna, region dodatno približiti Briselu i svom krajnjem cilju, članstvu u EU.

Druga sesija, koja je organizovana u okviru radne večere, odnosila se dominantno na ekonomske teme, ekonomski razvoj, odnosno **EU Plan rasta i dalji napredak u integraciji zemalja ZB u Jedinstveno tržište EU**. Ovom dijelu pridružili su se predstavnici italijanskih kompanija koje su zainteresovane da investiraju u zemlje ZB, poput **Terne, Telekom Italia Sparkle i banke Intese Sanpaolo**.

Drugog dana posjete ministar vanjskih poslova Filip Ivanović se sreo sa predsjednikom Predstavničkog doma, **Lorencom Fontanom**, potpredsjednikom Vlade i ministrom vanjskih poslova, **Antonijom Tajanijem**, kao i sa predsjednicom Odbora za vanjske poslove i odbranu u Senatu, **Stefanijom Kraksi**. Istog dana, ppv i mvp Tajani je bio domaćin radnog ručka, **kojem su, pored šefova diplomatije, prisustvovali ministri unutrašnjih poslova i pravde Italije i Crne Gore**.

Ministar Ivanović je u svim razgovorima sa italijanskim sagovornicima ukratko elaborirao **aktuelne unutrašnje političke prilike u Crnoj Gori**. Prenio najznačajnije **rezultate koji su ostvareni od formiranja 44. Vlade**, sa posebnim akcentom na nedavna **imenovanja u oblasti pravosuđa** (Ustavni sud, Sudski savjet i VDT), od kojih je pojedina rješenja podržao i jedan dio poslanika iz opozicije (za izbor VDT glasalo 61 od ukupno 81 poslanika). Takođe, jasno ukazao na prioritete programskog djelovanja Vlade koja ostaje posvećena vanjskopolitičkom kursu Crne Gore, sa ciljem da postane naredna članica Evropske unije. Naglasio da upravo rezultati koji su ostvareni, kao i oni koji će biti realizovani u narednom periodu, čine sastavni dio evropske agende, tj pregovaračkih poglavlja 23 i 24. Zahvalio sagovornicima na kontinuiranoj i snažnoj podršci Italije i cjelokupne državne administracije, s posebnim osvrtom na angažovanje ppv i mvp Tajanija.

Predsjednik Predstavničkog doma, L. Fontana se osvrnuo na nedavni susret sa predsjednikom Crne Gore, **Jakovom Milatovićem**, tokom njegove zvanične posjete Italiji. Dodao je, takođe, da je nedavno bio u prilici da se na marginama skupa u Budimpešti sretne i razgovora s **predsjednikom Skupštine, Andrijom Mandićem**. U kontekstu podrške Italije što bržoj integraciji zemalja ZB u EU, istakao da su jedinstvo i zajedničko djelovanje prijeko potrebni u dramatičnim trenucima koji nas svakodnevno okružuju, posebno naglašavajući **rat u Ukrajini i konflikte na Bliskom istoku**. Na toj liniji, ukazao i na **potencijalnu krizu u Crvenom moru**, kao rezultat izraelsko-palestinskog sukoba, koja Italiju posebno zabrinjava, s obzirom na to da bi mogla da utiče na ekonomske odnose i razvoj. Podsjetio je na **odlične bilateralne odnose dvije zemlje**, za koje ocijenio da bilježe frekventan politički dijalog u posljednje vrijeme. Naglasio je da je za njega, za Predstavnički dom, kao i za Italiju, **Crna Gora pouzdan partner i apsolutni lider u procesu integracija**, kao i da je evidentna „*rigidnost Brisela*“ u posljednje dvije godine. Saglasio se da je, kada je riječ o politici proširenja, prevaziđena perspektiva ekonomskih benefita ovog procesa, već da je riječ o isključivo političkoj dimenziji daljeg integracionog razvoja. Ponovio je namjeru da bi tokom ove godine, ukoliko mu obaveze dozvole, vrlo rado boravio u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori i naglasio da bi grupe prijateljstva koje su formirane u italijanskom i crnogorskom parlamentu mogle doprinijeti unapređenju parlamentarnog dijaloga.

Sastanak sa **predsjednicom Odbora za vanjske poslove u Senatu, Stefanijom Kraksi**, prošao je u otvorenom i prijateljskom razgovoru. **S. Kraksi** je prenijela već poznate stavove u vezi podrške Italije Crnoj Gori na putu ka ostvarenju evropske agende, dodajući da su svi članovi odbora saglasni sa ocjenom da je Crna Gora napredovala najviše ka EU. Podsjetila je na njeno angažovanje u dijelu evropskog integracionog procesa, ne samo kroz predsjedavanje Odborom već i kroz angažman u okviru CEI. Ponovila da svi sastanci koji su ovih dana organizovani u Rimu potvrđuju da Italija sa pažnjom prati dalji napredak zemalja regiona i istakla spremnost da se na tom putu pomogne. Na interesovanje **ministra Ivanovića**, Kraksi je podijelila utisak da **predstojeći izbori neće donijeti posebne promjene u samom sastavu Evropskog parlamenta**, posebno kada je riječ o većinskim grupacijama, ali da je ovo svakako važan izborni ciklus za Evropu. Potvrdila je da će, čim joj obaveze to dozvole, u saradnji i komunikaciji sa Ambasadom CG u Rimu, nastojati da **organizuje posjetu delegacije Odbora Crnoj Gori**.

Sastanak sa **potpredsjednikom Vlade Italije i ministrom vanjskih poslova, Antonijom Tajanijem**, održan je uz veoma snažne poruke podrške italijanske Vlade evropskom integracionom putu zemalja ZB, pa samim tim i Crnoj Gori.

Ministar vanjskih poslova, dr Ivanović, zahvalio je ppv i mvp Tajaniju na prijemu i cjelokupnom programu koji je organizovan u okviru sastanka Grupe „Prijatelji Zapadnog Balkana“ dan ranije, kao i na dobrošlici koja je ukazana ministrima iz Crne Gore koji su boravili u Rimu. Istakao je posebnu zahvalnost njemu lično i Vladi Italije na kontinuiranoj podršci i pomoći koju pružaju Crnoj Gori u cilju ostvarenja primarnog vanjskopolitičkog

prioriteta naše zemlje. Ministar Ivanović je, takođe, zahvalio na **donaciji Italije kada je riječ završetak radova na izgradnji Eko-efikasne zgrade u Podgorici**, dodajući da je bilateralna saradnja u brojnim oblastima od značaja na dobrom nivou, ali da ima prostora za njeno unapređenje.

Kada je riječ o ekonomskoj saradnji, **ministar Ivanović** je podsjetio na nedavno otvaranje **direktne avio linije nacionalne kompanije AirMontenegro**, na relaciji Podgorica-Rim-Podgorica, kao i na potrebi **održavanja brodske linije Bar-Bari**. Takođe, ukazao je da je u toku **procedura otvaranja Počasnog konzulata Crne Gore u Bariju, za regiju Pulja**, kao i imenovanje počasnog konzula, F. Đulijana. Na interesovanje naše strane, ppv i mvp Tajani je još jednom podvukao da će **obaviti potrebne konsultacije sa predstavnicima kompanije Terna**, kako bi se sa realizacijom druge faze ovog važnog energetskeg projekta nastavilo prema planiranom rasporedu. Tim povodom, a na liniji dinamiziranja ekonomskog dijaloga, **ministar Ivanović** je uputio poziv svom homologu da u narednom periodu posjeti Crnu Goru, uz napomenu da bi, u saradnji sa Privrednom komorom i Konfindustrijom, u periodu njegove posjete bilo korisno **organizovati Biznis forum za crnogorske i italijanske privrednike u Crnoj Gori**. Na kraju, šefovi diplomatija Italije i Crne Gore saglasili su se da bi, u narednim mjesecima, a najkasnije do kraja godine, bilo dobro organizovati **posjetu predsjednika Vlade Crne Gore, Milojka Spajića, Italiji**, kako bi se održao visok nivo bilateralnih susreta, kao i dodatno definisali projekti saradnje od obostranog interesa i važnosti.

ZNAČAJ POSJETE

Posjeta ministra vanjskih poslova, dr Filipa Ivanovića, Rimu je realizovana sa veoma sadržajnim programom i uz posebno pozitivne istovjetne poruke svih italijanskih sagovornika. Italija je, neminovno, veoma zainteresovana ne samo da unaprijedi politički i ekonomski dijalog s Crnom Gorom, već i da djeluje kao promoter evropskih integracija u regionu, čemu je ppv i mvp i lično veoma posvećen. Gledajući iz ugla vremenskog okvira, organizovanje posjete dolazi u periodu koji za nas predstavlja važan tajming, nakon određenih rezultata u poglavljima 23 i 24, pošto je uspješno održana MVK s EU, a uoči drugih aktivnosti koje nas očekuju na polju ispunjavanja obaveza iz evropske agende. Bilo bi veoma korisno zadržati pažnju i posvećenost koju je italijanska administracija usmjerila ka Crnoj Gori, ne samo zbog ličnog interesovanja šefa diplomatije Tajanija, već i zbog njegovog prodornog uticaja u Vladi Italije i dobre reputacije koju uživa među diplomatskim poslenicima u Briselu.

Ppv i mvp Tajani je tokom susreta sa ministrom Ivanovićem ukazao da bi bilo veoma korisno organizovati adekvatan događaj u Evropskom parlamentu u Briselu, koji bi mogao da nosi naziv „Dan Crne Gore“, a koji bi značio mogućnost predstavljanja Crne Gore poslanicima EP, kroz prethodno definisan program koji uključuje ne samo orijentir Crne Gore u pogledu vanjske politike već odgovarajući kulturni program (kao primjer naveo mogućnost folklornog izvođenja ili slično). Istakao da bi, imajući u vidu njegove

odlične odnose sa predsjednicom EP, Robertom Metsolom, to bilo moguće dogovoriti i realizovati već u septembru ili oktobru ove godine.

Kao follow-up ovog događaja, stavio je na raspolaganje i korišćenje prostora Stalne Misije Italije pri Evropskoj uniji u Briselu, gdje bi se mogao organizovati večernji prijem, na kojem bi, takođe, glavna tema bilo predstavljanje Crne Gore, a na koji bi bili pozvani predstavnici EP, Evropske komisije, Savjeta EU, kao i drugi predstavnici dip. kora, uključujući i poslanike iz Skupštine Crne Gore.

Ministar Ivanović je, takođe, tokom boravka u Rimu, dao intervju za poznati italijanski dnevni list, Korijere dela sera (Corriere della sera).